

බහුවිධ බුද්ධිය

එච්.කේ. උමයංගනී ද සිල්වා

අධ්‍යාපනයේ සහ මනෝවිද්‍යාවේ ක්ෂේත්‍රය තුළ බුද්ධිය යන සංකල්පය දිගු කලක් තිස්සේ සිත් ඇදගන්නා සුළු හා විවාදයට භාජනය වී ඇත. සාම්ප්‍රදායික ව, බුද්ධිය මූලික වශයෙන් සම්බන්ධ වී ඇත්තේ තාර්කික හා ගණිතමය ගැටලු විසඳීමට, භාෂාමය කුසලතා ප්‍රගුණ කිරීමට හෝ සමහර විට ඉහළ මට්ටමේ සාමාන්‍ය දැනුමක් ප්‍රදර්ශනය කිරීමට ඇති හැකියාව සමඟ ය. කෙසේ වෙතත්, 1983 දී මනෝවිද්‍යාඥ හොවාඩ් ගාඩ්නර් මෙම සාම්ප්‍රදායික ප්‍රඥාවට අභියෝග කරන පෙරළිකාර සිද්ධාන්තයක් හඳුන්වා දුන්නේ ය. බහුවිධ බුද්ධිය යනු සිසුන් ඉගෙන ගන්නා සහ තොරතුරු ලබා ගන්නා විවිධ ආකාරයන් විස්තර කරන න්‍යායකට ය. මෙම බහුවිධ බුද්ධිය වචන, අංක, පින්තූර සහ සංගීතය භාවිත කිරීම, සමාජ අන්තර් ක්‍රියාවල වැදගත්කම, අභ්‍යන්තර විමර්ශනය, භෞතික චලනය සහ සෞඛ්‍යදහමට අනුගත වීම දක්වා විහිදේ. ගාඩ්නර්ගේ බහුවිධ බුද්ධි පිළිබඳ න්‍යායය හෙළි කරන්නේ සන්දර්භය මත පදනම්ව බුද්ධි උපකරණ හරහා බුද්ධිය තක්සේරු කර, වයස අවුරුදු 4 සහ 5 වයස්වල දරුවන් පවා ශක්තිය සහ දුර්වලතා පිළිබඳ විවිධ පැතිකඩයන් ප්‍රදර්ශනය කරන බවයි (ගාඩ්නර් සහ හැව්, 1989). මෙම න්‍යාය ලොව බොහෝ රටවල අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ පෙරළියක් කිරීමට හා සිසුන් තුළින් දක්ෂතා ඔප්නංවා ගැනීමට යොදාගනී. බහුවිධ බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යාය යෝජනා කරන්නේ පුද්ගලයන්ට ස්වයංක්‍රීය බුද්ධි අටක් හෝ වැඩි ගණනක් ඇති බවත්, ඒවා නිර්මාණය කිරීමට සහ ඔවුන්ගේ සමාජයට අදාළ ගැටලු විසඳීමට භාවිත කරන බවත් ය (ගාඩ්නර්, 1987: 20).

බහුවිධ බුද්ධි න්‍යායය හැඳින්වීම

ගාඩ්නර්ගේ බහුවිධ බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යාය විප්ලවීය අදහසක් යෝජනා කළේ ය. බුද්ධිය යනු තනි, එක ප්‍රමාණයකට ගැලපෙන සංකල්පයක් නොව, මානව විභව පරාසයක් ආවරණය වන බහුවිධ, විවිධ හැකියාවන් සමූහයකි (ගාඩ්නර්, 1987). ගාඩ්නර් බහුවිධ බුද්ධිය

නිර්වචනය කරන්නේ “සංස්කෘතික පසුබිමක ගැටලු විසඳීමට හෝ සංස්කෘතියක වටිනාකමක් ඇති නිෂ්පාදන නිර්මාණය කිරීමට සක්‍රීය කළ හැකි තොරතුරු සැකසීමට ජෛව මනෝවිද්‍යාත්මක විභවයක්” ලෙසිනි (ගාඩ්නර්, 2000: 28). එතැන් සිට පුළුල් පිළිගැනීමක් ලබා ඇති මෙම න්‍යාය, බුද්ධිය පිළිබඳ අපගේ අවබෝධය පරිවර්තනය කළා පමණක් නොව, අධ්‍යාපනයට අප ප්‍රවේශ වන ආකාරය ද නැවත හැඩගස්වා ඇත, එක් එක් පුද්ගලයා සතු අද්විතීය ශක්තීන් සහ හැකියාවන් හඳුනාගෙන ඒවා පෝෂණය කිරීමේ වැදගත්කම අවධාරණය කරයි.

මෙම ලිපියෙන්, අපි බහුවිධ බුද්ධීන් හි මූලික මූලධර්ම, එයින් ආවරණය වන විවිධ බුද්ධීන් සහ ඉගෙනීම සහ ඉගැන්වීම සඳහා එහි ගැඹුරු ඇඟවුම් ගවේෂණය කිරීම සිදුවෙයි. 1983 දී ආචාර්ය ගාඩ්නර් ඔහුගේ පොතේ දක්වන පරිදි පැහැදිලි කරන්නේ බුද්ධිය පහත දැක්වෙන විවිධ හැකියාවන් 8 කට බෙදිය හැකි බවයි. ඒවා නම් මෙසේ ය.

- සංගීත - රිද්මයානුකූල (Musical)
- දෘශ්‍ය - අවකාශීය (Spatial)
- වාචික - භාෂාමය (Linguistic)
- තාර්කික - ගණිතමය (Logical- Math:)
- කායික - වාලක (Bodily-Kinesthetic)
- අන්තර් පුද්ගල (Inter-personal)
- පුද්ගල අභ්‍යන්තර බුද්ධිය (Intra-personal)
- ස්වභාවික (Natural)

බහුවිධ බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යාය යෝජනා කරන්නේ බුද්ධිය තනි, සාමාන්‍ය හැකියාවක් ලෙස නිර්වචනය කරනවාට වඩා, මානව බුද්ධිය නිශ්චිත බුද්ධියට වෙනස් කිරීමක් ලෙසින් ය. ප්‍රධාන ධාරාවේ

මනෝවිද්‍යාව විසින් එහි ආනුභවික සාක්ෂි නොමැතිකම සහ ආත්මීය විනිශ්චය මත යැපීම හේතුවෙන් විවේචනයට ලක් වූව ද වසර 40ක් ලොව පුරා මෙම න්‍යාය ඉතා ජනප්‍රිය වී ඇත.

හොචනර්ඩ් ගාඩ්නර්ගේ මෙම න්‍යායට අනුව බුද්ධිමය 'මෝඩලිටියක්' ලෙස නිර්ණායක කිහිපයක් සම්පූර්ණ කළ යුතු වේ. ඒවා නම්,

- පරිණාමීය ඉතිහාසයේ ස්ථානය
- මූලික මෙහෙයුම් පැවතීම
- කේතනය කිරීමට ඇති සංවේදීතාව (සංකේතාත්මක ප්‍රකාශනය)
- වෙනස් සංවර්ධන ප්‍රගතියක්
- බුද්ධිමතුන් සහ වෙනත් සුවිශේෂී පුද්ගලයන්ගේ පැවැත්ම
- පර්යේෂණාත්මක මනෝවිද්‍යාවෙන් සහාය
- මනෝමිතික සොයා ගැනීම්වලින් සහාය

ගාඩ්නර් මූලින් ම බුද්ධි වර්ග 8 ක් යෝජනා කළේ ය. අද වන විට එම ලැයිස්තුව පහත දැක්වෙන පරිදි බුද්ධි අංශ නවයක් දක්වා වර්ධනය වී ඇත.

1. වාචික-භාෂා බුද්ධිය (Linguistic Intelligence)

නව භාෂා ඉගෙනීමේ හැකියාව හා ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා භාෂාව භාවිත කරන ආකාරය තේරුම් ගැනීම භාෂාමය බුද්ධිය ලෙස ගාඩ්නර් නම් කරයි. උදාහරණයක් ලෙස හොඳින් කරුණු විශ්ලේෂණ කිරීමේ හැකියාව හා ක්ෂණිකව කණ්ඩායමක් ඉදිරියේ දේශනයක් කිරීමට ඇති හැකියාව මීට නිදසුන් ලෙස පෙන්වා දිය හැක. ඉහළ වාචික-භාෂා බුද්ධියක් ඇති පුද්ගලයින් වචන හා භාෂාව භාවිතයෙන් ලිවීම, කියවීම, නිර්මාණ කිරීම හරහා සමාජය තුළ ඉහළ තත්වයන් අත්කරගනී. බොහෝ තැන්වල භාෂාමය බුද්ධිය WAIS හි

චාචික IQ මට්ටම ලෙස මිනිනු ලබයි. එසේම ෂකවුර් හා පිරිස (2016) පවසන පරිදි, උසස් භාෂාමය බුද්ධියක් පවතින අය සැලකිය යුතු ලෙස මව්භාෂාවට අමතර ව දෙවන භාෂාවක් පහසුවෙන් උගෙනීමට පෙළඹෙන අතර එහිදී භාෂාවේ පරතරයට ඔවුන්ට පහසුවෙන් යාමට හැකි බව හෙළිව ඇත.

2. තාර්කික-ගණිතමය බුද්ධිය (Logical – Mathematical Intelligence)

ගැටලු තාර්කිකව විශ්ලේෂණය කිරීමට සහ විසුකින ගැටලු විසඳීමට හැකි වීම මෙයින් අදහස් කෙරේ. මෙයට උදාහරණයක් වනුයේ සැබෑ ජීවිතයේ උසස් තත්වයක් විසඳීමට ගණිතමය සංකල්ප භාවිත කිරීමයි. බුද්ධියට අයත් මෙම ප්‍රදේශය තර්කය, විසුකින කිරීම්, තර්කනය, සංඛ්‍යා සහ විවේචනාත්මක චින්තනය සමඟ සම්බන්ධ වේ. මෙය යම් ආකාරයක හේතුකාරක පද්ධතියක යටින් පවතින මූලධර්ම තේරුම් ගැනීමට ඇති හැකියාව සමඟ ද සම්බන්ධ වේ. තාර්කික තර්කනය බුද්ධියට සහ සාමාන්‍ය බුද්ධියට (G සාධකය) සම්පව සම්බන්ධ වේ. ඉරාන සිසුන්ගේ ඉහළ තාර්කික/ගණිතමය බුද්ධිය ඔවුන්ගේ ලිවීමේ දී තාර්කික සම්බන්ධක භාවිතය වැඩි කිරීමට හේතු වේ (රහිම් සහ කන්නාඩ්සාඩේන්, 2010: 2019).

3. අවකාශීය-දෘෂ්‍ය බුද්ධිය (Spatial Intelligence)

යමෙක් සතු යම් ගැටළුවක විසඳුමකට පැමිණීමට දෘශ්‍ය ආධාරක භාවිත කිරීමට හැකි වීම සමඟ සම්බන්ධ වේ. මොළයේ දෘෂ්‍ය අවකාශීය ප්‍රදේශයේ ක්‍රියාකාරීත්වය ස්වභාවිකවම ඉහළ මට්ටමකට පවතින අය තුළ මෙම අවකාශීය-දෘෂ්‍ය බුද්ධිය බහුලව භාවිතයක් පෙන්විය හැක. මනාකල්පිත සේවාදායකයෙකු සඳහා නව ලාංඡනයක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා PHOTOSHOP වැනි මෙවලමක් භාවිත කිරීම මෙයට උදාහරණයක් වේ. මෙය අවකාශීය චිත්තවේදය සහ මනසේ ඇසින් දෘශ්‍යමාන කිරීමේ හැකියාව සමඟ කටයුතු කරයි. අවකාශීය හැකියාව යනු බුද්ධියේ ධුරාවලි ආකෘතියේ ඇති සාධක තුනෙන් එකකි. මෙම අවකාශීය බුද්ධිය, සාක්ෂරතාව සහ සංඛ්‍යාත්මක පමණක් නොව, සැලකිය යුතු මානව හැකියාවක් වන අතර, අධ්‍යාපනික සැකසුම් තුළ එහි සංවර්ධනය සඳහා අධ්‍යාපනඥයින් සහාය විය යුතු ය (ඩයස්මන් සහ වෝටර්ස්, 2000: 302).

4. කායික චාලක බුද්ධිය (Bodily- Kinesthetic Intelligence)

අභියෝගයකට දක්ෂ ලෙස මුහුණ දීම සඳහා මුළු ශරීරයම භාවිත කිරීමට සහ චලනය කිරීමේ හැකියාව තිබීම සමඟ කායික චාලක බුද්ධිය සම්බන්ධ වේ. කායික චාලක බුද්ධියේ මූලික අංග වන්නේ කෙනෙකුගේ ශාරීරික චලනයන් පාලනය කිරීම සහ වස්තූන් දක්ෂ ලෙස හැසිරවීමේ හැකියාවයි. මෙයට කාලය පිළිබඳ හැඟීමක්, භෞතික ක්‍රියාවක ඉලක්කය පිළිබඳ පැහැදිලි හැඟීමක්, ප්‍රතිචාර පුහුණු කිරීමේ හැකියාව ද ඇතුළත් බව පැවසීමට ගාඩ්නර් විස්තර කරයි. ඉහළ කායික-චලන බුද්ධියක් ඇති පුද්ගලයින් සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රීඩා, නැටුම් සහ දේවල් සෑදීම වැනි ශාරීරික ක්‍රියාකාරකම්වල දක්ෂ විය යුතු ය.

ගාඩ්නර් විශ්වාස කරන්නේ ඉහළ කායික චලන බුද්ධියක් ඇති අයට ගැලපෙන වෘත්තීන්ට ඇතුළත් වන්නේ: මලල ක්‍රීඩකයින්, නර්තන ශිල්පීන්, සංගීතඥයන්, නළුවන්, ඉදිකිරීම්කරුවන්, පොලිස් නිලධාරීන් සහ සොල්දාදුවන් ය. මෙම වෘත්තීන් අතරා අනුකරණය හරහා අනුපිටපත් කළ හැකි වුව ද, මෙම බුද්ධියට අවශ්‍ය සැබෑ භෞතික ඉගෙනීම ඒවා නිපදවන්නේ නැත. ෂන්-ඉ පළාතේ පිරිමි සහ කාන්තා ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන් අතර සැලකිය යුතු ලෙස වේගවත් ශක්තිය සහ ශාරීරික-චලන ශක්තිය ඉහළ ය (සයෝ-යාන්, 2009).

5. සංගීත බුද්ධිය (Musical Intelligence)

සංගීතයේ මූලික අංගයක් වන්නේ තාරතාව, රිද්මය සහ ශබ්දය නිපදවීමට සහ විශ්ලේෂණය කිරීමට හැකි වීමයි. සංගීත බුද්ධිය පවතින අය සංගීත කුසලතා බහුලව පෙන්වුම් කරන අතර, ඔවුන්ට සංගීත නිර්මාණ කටයුතු කෙරෙහි පවතින උනන්දුවත් ඉහළ වන අතර ඔවුන් තුළින් බිහිවන නිර්මාණයන් ද අතර්ඝයි. උදාහරණයක් ලෙස සිසුන්ට පොඩ්කාස්ට් කථාංගයක් නිෂ්පාදනය කිරීමට සහ සංස්කරණය කිරීමට හෝ පාඨමාලාවකින් ඔවුන්ගේ ඉගෙනීමේ ප්‍රදර්ශනය කරන ගීතයක් ලිවීමට ඉල්ලා සිටීමයි. සංගීතයේ ශබ්ද, රිද්ම සහ ස්වරවලට සංවේදීතාව සහිත මෙම බුද්ධි අංශය, සංගීත බුද්ධිය ඇති පුද්ගලයින්ට සාමාන්‍යයෙන් හොඳ තාරතාවය හෝ නිරපේක්ෂ තාරතාවය තිබිය හැකි අතර ගායනා කිරීමට, සංගීත

භාණ්ඩ වාදනය කිරීමට සහ සංගීතය රචනා කිරීමට හැකි ය. ඔවුන්ට රිද්මය, තාරතාව, ස්වරය, තනු නිර්මාණය පිළිබඳ ව සංවේදීතාවයක් ඇත. සංගීත බුද්ධිය සහිත වයස අවුරුදු 8 සිට 16 දක්වා දරුවන්ගේ, බුද්ධි පරාසය 40 සිට 85 දක්වා පරාසයක විහිදෙයි. මන්ද මානසික දරුවන්ගේ බුද්ධියෙන් ස්වායත්ත සාධකයක් වන්නේ සංගීත හැකියාව හිමි සංගීත හැකියාවෙන් පෝෂිත, දක්ෂ කොට්ඨාසයක් ලෙස සමාජ ගත වීමයි (ස්ටොලර් සහ මැක්ෆී, 2002: 100).

6. අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය (Inter-personal Intelligence)

අන් අයගේ අභිප්‍රායන්, මනෝභාවයන් සහ ආශාවන් හඳුනා ගැනීමට සහ ගවේෂණය කිරීමට හැකි වීම අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය හරහා විග්‍රහ වේ. යම් පුද්ගලයකු සතු අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය භාවිතය උදාහරණයක් ලෙස මුරණ්ඩු සේවාදායකයකු සඳහා නිෂ්පාදන සොයා ගැනීම් ප්‍රශ්න සකස් කිරීම පෙන්වා දිය හැක. මෙය න්‍යායාත්මකව, ඉහළ අන්තර් පුද්ගල බුද්ධියක් ඇති පුද්ගලයන් අන්‍යයන්ගේ මනෝභාවයන්, හැඟීම්, ස්වභාවයන්, අභිප්‍රේරණ සහ කණ්ඩායමක කොටසක් ලෙස වැඩ කිරීමට සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමට ඇති ඔවුන්ගේ සංවේදීතාව මගින් සංලක්ෂිත වේ. ගාඩ්නර්ට අනුව “අන්තර් සහ අභ්‍යන්තර-පුද්ගලික බුද්ධිය බොහෝ විට වරදවා වටහා ගනු ලබන්නේ පිටස්තර වීම හෝ වෙනත් පුද්ගලයින්ට කැමති වීම මතයි.” “ඉහළ අන්තර් පුද්ගල බුද්ධිය ඇති අය ඵලදායී ලෙස සන්නිවේදනය කරන අතර අන් අය සමඟ පහසුවෙන් සංවේදනය කරයි, නැතහොත් නායකයන් හෝ අනුගාමිකයින් විය හැකි ය. ඔවුන් බොහෝ විට සාකච්ඡා සහ වාද විවාද භුක්ති විඳිති.” යන ප්‍රකාශනය ගාඩ්නර් විසින් ගෝල්මන්ගේ චින්තවේගීය බුද්ධියට සමාන කර ඇත (රයිට්ස්මන්, 1962: 369). ගාඩ්නර් විශ්වාස කරන්නේ ඉහළ අන්තර් පුද්ගල බුද්ධියක් ඇති අයට ගැළපෙන වෘත්තීන් අතර ව්‍යාපාරිකයන්, දේශපාලනඥයන්, කළමනාකරුවන්, ගුරුවරුන්, කටිකාචාර්යවරුන්, උපදේශකයන් සහ සමාජ සේවකයින් ඇතුළත් වේ.

7. පුද්ගල අභ්‍යන්තර බුද්ධිය (Intra-Personal Intelligence)

අන්තර් පුද්ගල සහ පුද්ගල අභ්‍යන්තර බුද්ධිය එකිනෙකට සමාන අරුත් ගෙන එන නමුත් මේ බුද්ධි දෙක එකවර ගත් කළ

අතර ඇති ප්‍රධාන වෙනස නම් අභ්‍යන්තර බුද්ධිය තමාගේ ම හැඟීම් සහ චිත්තවේගයන් සලකන අතර අනෙකා අන් අයගේ ආශාවන්, හැඟීම් සහ අභිප්‍රායන් දැන ගැනීමට කෙනෙකුට හැකියාව ලබා දීමයි. පුද්ගල අභ්‍යන්තර බුද්ධිය යනු පෞරුෂය ගැන තර්ක කිරීමට සහ කෙනෙකුගේ සිතුවිලි, සැලසුම් සහ ජීවිත අත්දැකීම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා පුද්ගලික තොරතුරු භාවිත කිරීමේ හැකියාවයි (මේයර්, 2008: 219-222). කෙනෙකු තමා සතු ශක්තීන් හා දුර්වලතා හඳුනාගෙන ස්වයංව බුද්ධිමත්ව කටයුතු කිරීම මීට අයත්වේ. එහිදී ක්‍රියාවකට අදාළව තම ප්‍රතික්‍රියා හා ප්‍රතිචාර යනාදිය මෙතෙහි කොට කටයුතු කිරීම, තම ජීවිතය හා හැඟීම් මනා ලෙස නියාමනය කිරීම හරහා කටයුතු මෙහෙය වීම සිදුවේ. උදාහරණයක් ලෙස කෙනෙක් තමාගේ ජීවිතය තුළ අරමුණු වටහාගෙන ඊට තමා සතු දුර්වලතා ස්වයංව හඳුනා ගෙන ඒවා සකස් කොට ගෙන, ඊට ගැලපෙන ලෙස දක්ෂතා ඔප්නංවා ගෙන කටයුතු කිරීම පෙන්වා දිය හැකි ය.

8. ස්වභාවිකවාදී බුද්ධිය (Naturalist Intelligence)

තමාගේ වටපිටාවේ ඇති විවිධ ශාක හා පාරිසරික විශේෂයන් හඳුනාගෙන වර්ගීකරණය කිරීමට හැකිවීම ඉතා සරලවම වශයෙන් ස්වභාවිකවාදී බුද්ධිය ලෙස හඳුන්වා ඇත. උදාහරණයක් ලෙස හරිතාගාර සංචාරයකින් පසු ඔවුන්ගේ විද්‍යාත්මක නාමය භාවිත කරමින් විවිධ ශාක ලේබල් කිරීම, පරිසරයේ විෂමතා පූර්වයෙන් හඳුනාගෙන අදාළ කටයුතු සඳහා පියවර ගැනීම යනාදිය පෙන්වා දිය හැක. ගාඩනර් විසින් 1995 දී ස්වභාවිකවාදී බුද්ධිය යෝජනා කරන ලදී. ගාඩනර්ගේ ප්‍රකාශනය උපුටා ගතහොත්, "මම අද Frames of Mind නැවත ලියන්නේ නම්, මම බොහෝ විට අටවන බුද්ධිය - ස්වභාවික විද්‍යාඥයාගේ බුද්ධිය එකතු කරනු ඇත. මට පෙනෙන්නේ ඒ පුද්ගලයා වෘක්ෂලතා සහ සත්ත්ව විශේෂ හඳුනා ගැනීමට, ස්වභාවික ලෝකයේ වෙනත් ප්‍රතිවිපාක වෙනස්කම් ඇති කිරීමට සහ මෙම හැකියාව ඵලදායී ලෙස භාවිත කිරීමට (දඩයම් කිරීමේ දී, ගොවිතැනේ දී, ජීව විද්‍යාවේ දී) වැදගත් බුද්ධියක් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ වර්තමානය තුළ ප්‍රමාණවත් ලෙස ඇතුළත් නොවූ එකකි." මෙය තවත් අතකට කෙනෙකුගේ ස්වභාවික වටපිටාවේ තොරතුරු පෝෂණය කිරීම හා සම්බන්ධ කිරීම සමඟ සම්බන්ධ වේ. උදාහරණ ලෙස සත්ව හා

ශාක විශේෂ සහ පාෂාණ සහ කඳු වර්ග වැනි ස්වභාවික ආකාර වර්ගීකරණය ඇතුළත් වේ. දඩයම්කරුවන් සහ ගොවීන් ලෙස අපගේ පරිණාමීය අතීතයේ දී මෙම හැකියාව පැහැදිලි ව ම වැදගත් විය. උද්භිද විද්‍යාඥයා හෝ සුප්වේදියෙකු වැනි භූමිකාවන්හි එය කේන්ද්‍රීය වේ. මෙම ආකාරයේ පාරිසරික පිළිගැනීමක් ගැඹුරින් මුල් බැස ඇත්තේ ලෝකය සහ එහි සංකීර්ණතා පිළිබඳ “සංවේදී, සදාචාරාත්මක සහ සාකල්‍ය අවබෝධයක්” තුළ ය. විශාල පරිසර ගෝලය තුළ මනුෂ්‍යත්වයේ භූමිකාව ඇතුළුව යි. ඉහළ ස්වභාවික බුද්ධියක් ඇති වයස අවුරුදු 5-6 අතර ළමුන් ප්‍රායෝගික ඉගෙනුම් ක්‍රම සහ හොඳ පාරිසරික දැනුමෙන් වැඩි ප්‍රතිලාභ පෙන්වයි (මවුලදිත්, 2013: 80-82).

පසුකාලීන අධ්‍යයනයන් හරහා මෙම බහුවිධ බුද්ධි සංකල්පය පුළුල් වෙමින් තවත් බුද්ධි ප්‍රවර්ගයක් මීට එක් වන ලදී. එය නම්, පැවැත්ම පිළිබඳ බුද්ධිය යි. වත්මනයේ එය 9 වන බුද්ධිය ලෙස නම් කොට ඇත.

9. පැවැත්මේ බුද්ධිය (Existential Intelligence)

පුළුල් මානව අත්දැකීම් පිළිබඳ ගැඹුරු සහ විවේචනාත්මක ප්‍රශ්න ඇසීමට හැකි වීම පැවැත්මේ බුද්ධිය ලෙස නම් කර ඇත. ගාඩ්නර් ඔහුගේ 1999 පොතේ අධ්‍යාත්මික බුද්ධිය ඇතුළත් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කළ නමුත්, වැඩිදුර පර්යේෂණ පැහැදිලි කළ හැකි ප්‍රයෝජනවත් නිර්මාණයක් “පවත්නා” බුද්ධියක් විය හැකි බව යෝජනා කළේ ය. අධ්‍යාපනික පර්යේෂකයන් විසින් පැවැත්මේ බුද්ධියක් පිළිබඳ උපකල්පනය තවදුරටත් ගවේෂණය කර ඇත. දැනට වලංගු බුද්ධි ලැයිස්තුවට එය ඇතුළත් කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි නොමැති අතර ඒ වෙනුවට එය “පැවැත්මේ චින්තනය” ලෙස ලේබල් කර ඇති බව යෝජනා කරයි. ඇත්ත වශයෙන් ම, මෙය මානව චින්තනයේ පැවැත්ම හා ශක්‍යතා ගොනු කොට පෙන්විය හැකි ප්‍රමුඛ බුද්ධිය ලෙස හඳුනා ගත හැකි නමුත් එය අද්විතීය බුද්ධියක් ලෙස හඳුනා ගැනීමේ විශේෂිත ගැටලු දෙකක් තිබේ. පළමුව, එය සමෝධානික ස්නායු පද්ධතියක් මගින් සකසන ලද බවට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂි නොමැත. දෙවනුව, පැවැත්මේ චින්තනය සහ ක්‍රියාව සඳහා

නිපුණතා සහ හැකියාව තීරණය කිරීමේ ප්‍රායෝගික ක්‍රමයක් නොමැත යන්න පිළිබඳවත් නියත ලෙසම සඳහන් කළ යුත්තකි.

අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාව හා බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය

ගාඩ්නර් බුද්ධියක් නිර්වචනය කරන්නේ “සංස්කෘතික පසුබිමක ගැටලු විසඳීමට හෝ සංස්කෘතියක වටිනාකමක් ඇති නිෂ්පාදන නිර්මාණය කිරීමට සක්‍රීය කළ හැකි තොරතුරු සැකසීමට ජෛව-මනෝවිද්‍යාත්මක විභවය” ලෙසිනි. වර්තමානයේ දී අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාව තුළ බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය ඉතා සුලභව භාවිත කරන අතර විශේෂයෙන් මෙහි සංකල්ප අධ්‍යාපන මාතෘකා හා ftQ වැනි පරීක්ෂණ වලටද යොදා ගනී. ගාඩ්නර් විශ්වාස කරන්නේ පාසල් අධ්‍යාපනයේ පරමාර්ථය විය යුත්තේ බුද්ධිය වර්ධනය කිරීම සහ මිනිසුන්ට ඔවුන්ගේ විශේෂත්ව වර්ණාවලියට ගැළපෙන වෘත්තීය සහ වෘත්තීය අරමුණු කරා ළඟා වීමට උපකාර කිරීමයි. ගාඩ්නර් තර්ක කරන්නේ IQ පරීක්ෂණ බොහෝ දුරට තාර්කික සහ භාෂාමය බුද්ධිය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන බවයි. මෙම පරීක්ෂණ හොඳින් සිදු කිරීමෙන් පසු, කීර්තිමත් විද්‍යාලයකට හෝ විශ්වවිද්‍යාලයකට ඇතුළත් වීමේ අවස්ථා වැඩි වන අතර එමඟින් සමාජයේ දායක සාමාජිකයින් නිර්මාණය වේ. ගාඩ්නර්ගේ න්‍යාය තර්ක කරන්නේ සිසුන්ට අධ්‍යාපනය පිළිබඳ පුළුල් දැක්මක් මගින් වඩා හොඳින් සේවය කරනු ඇති බවත්, එහිදී ගුරුවරුන් භාෂාමය සහ තාර්කික බුද්ධියෙන් දස්කම් දක්වන අයට පමණක් නොව සියලුම සිසුන් වෙත ළඟා වීමට විවිධ ක්‍රමවේද, අභ්‍යාස සහ ක්‍රියාකාරකම් භාවිත කරන බවයි.

නමුත් ගාඩ්නර්ගේ බුද්ධිමය හෝ ඉගැන්වීමේ ක්‍රමය බොහෝ විද්වතුන් විසින් පිළිගෙන නොමැති වීම කතා කළ යුතු මාතෘකාවක් ද වෙයි. ගාඩ්නර් ප්‍රකාශ කරන්නේ බහු බුද්ධි න්‍යාය බොහෝ ආනුෂථික සාක්ෂි සමඟ අනුකූල වන අතර, එය ප්‍රබල පර්යේෂණාත්මක පරීක්ෂණවලට භාජනය කර නොමැති බවයි. කෙසේ වෙතත් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ, න්‍යායේ යෙදීම් දැනට බොහෝ ව්‍යාපෘතිවල විභාග වෙමින් පවතී. ගාඩ්නර්ගේ න්‍යාය මනෝවිද්‍යාව තුළ මෙන් ම අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ ද බෙහෙවින් කතාබහට ලක්වන්නක් ය. මේ වන විටත් ලොව පුරා බොහෝ රටවල්වල බොහෝ පාසල් විසින්

ඔහුගේ න්‍යාය අනුගමනය කර ඇති අතර, එය බොහෝ විට ඉගෙනුම් ශෛලීන් සමඟ සම්මිශ්‍ර කර යොදා ගැනීම ද සිදුව ඇත. අධ්‍යාපනය තුළ ගාච්ඡන්ගේ න්‍යායයේ යෙදීම් පිළිබඳ ව පොත් සිය ගණනක් ලියා ඇත. ගාච්ඡන්ගේ න්‍යායයේ සමහර යෙදුම් “සරල” ලෙස විස්තර කර ඇති අතර ගාච්ඡන් විසින් ම පවසා ඇත්තේ ඔහුගේ න්‍යාය පාසල්වල භාවිත කර ඇති ආකාරය ගැන “අවිධිමත්” බවයි. ගාච්ඡන් බහුවිධ බුද්ධිය ඉගෙනීමේ ශෛලීන් බව ප්‍රතික්ෂේප කර ඇති අතර ඉගෙනුම් ශෛලීන් පිළිබඳ අදහස අසංගත සහ ආනුභවික සාක්ෂි නොමැති බව එකඟ වේ.

බහුවිධ බුද්ධි ඉගැන්වීම

මෙම විවිධාකාර බුද්ධියන් ඉගෙනීම සහ ඉගැන්වීම සඳහා ගැඹුරු ඇගයීම් ඇත. මෙම බහුවිධ මානව හැකියාවන් හඳුනා ගැනීම අධ්‍යාපනය සඳහා සාම්ප්‍රදායික එක ප්‍රමාණයකට ගැලපෙන ප්‍රවේශයට අභියෝග කරයි. සිසුන්ට ඔවුන්ගේ ශක්තීන් සමඟ සමපාත වන ආකාරයෙන් ඉගෙනීමට සහ විශිෂ්ට වීමට ඉඩ සලසමින් විවිධ බුද්ධියට අනුගත වීම සඳහා ඉගැන්වීමේ ක්‍රම සැකසීමේ වැදගත්කම එය අවධාරණය කරයි. අධ්‍යාපනඥයින්ට මෙම න්‍යාය වඩාත් වැදගත් සහ ඵලදායී ඉගෙනුම් පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීමට යොදා ගත හැකි අතර, මානව බුද්ධියේ පොහොසත් කර ගැනීම සඳහා වැඩි ඇගයීමක් වර්ධනය කර ගත හැකි ය.

තවද, අධ්‍යාපනය සහ භාවිතය තුළින් පුද්ගලයන්ට තම බුද්ධිය වර්ධනය කර ගැනීමට සහ වැඩිදියුණු කිරීමට හැකි වන අතර, ඉගෙනීම සඳහා වඩාත් පරිපූර්ණ සහ පුද්ගලාරෝපිත ප්‍රවේශයකට මග පාදයි යන අදහස එය අවධාරණය කරයි. බහුවිධ බුද්ධිය, සාරය වශයෙන්, සෑම අධ්‍යාපනය ලබන්නෙකුට ම විවිධාකාර සහ සාධාරණ අධ්‍යාපනික භූ දර්ශනයකට දොර විවර කරයි. ලෙයි සහ පිරිස පවසන පරිදි, බහුවිධ බුද්ධිය සමඟ ඉගැන්වීම උසස් තාක්ෂණික කර්මාන්ත සේවකයින්ගේ ඉගෙනීමේ අභිප්‍රේරණය සහ ජයග්‍රහණ කෙරෙහි ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කරයි, රැකියා ස්ථානයේ සාර්ථකත්වය සඳහා ඔවුන්ගේ හැකියාවන් වැඩි දියුණු කරයි.

මතවාද

හොචාර්ඩ් ගාඩ්නර් විසින් යෝජනා කරන ලද බහු බුද්ධි න්‍යාය යෝජනා කරන්නේ IQ පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික සංකල්පයෙන් ඔබ්බට විවිධ වර්ගයේ බුද්ධියන් ඇති බවයි. එය ජනප්‍රියත්වයට පත් වූ අතර ම එය විවේචනයට ද ලක් වේ. එය ක්ලයින් පවසන පරිදි තර්ක සහ විවේචන මෙලෙසට විග්‍රහ කළ හැක (ක්ලයින්, 1997).

- බුද්ධියේ විවිධත්වය: බහු බුද්ධි න්‍යාය මානව හැකියාවන්ගේ විවිධත්වය හඳුනාගෙන අගය කරයි. අධ්‍යාපනයට සහ පුද්ගල සංවර්ධනයට ධනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළ හැකි විවිධ ක්ෂේත්‍රවල මිනිසුන් විශිෂ්ට වන බව එය පිළිගනී.
- අධ්‍යාපනය: විවිධ බුද්ධිය හඳුනා ගැනීමෙන්, අධ්‍යාපනඥයින්ට සිසුන්ගේ ශක්තීන්ට වඩා හොඳින් ගැළපෙන පරිදි ඉගැන්වීමේ ක්‍රම සකස් කළ හැකි ය, ඉගෙනීමේ ප්‍රතිඵල වැඩිදියුණු කළ හැකි ය.
- ප්‍රායෝගික යෙදුම: සාම්ප්‍රදායික IQ පාදක ඇගයුම්වල දී පිළිනොගත හැකි කුසලතා සහ කුසලතාවල වටිනාකම අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා එය රාමුවක් ඉදිරිපත් කරයි (ගාඩ්නර්, 2000).

විවේචන

- ආනුභවික සාක්ෂි නොමැතිකම: සමහර විචාරකයින් තර්ක කරන්නේ බහුවිධ බුද්ධිමතුවන්ගේ පැහැදිලි පැවැත්මට සහාය වීමට ප්‍රමාණවත් ආනුභවික සාක්ෂි නොමැති බවයි (ක්ලයින්, 1997). සාම්ප්‍රදායික බුද්ධි පරීක්ෂණයේ විද්‍යාත්මක දැඩි බව න්‍යායට නැත.
- අතිච්ඡාදනය සහ අන්තර් රඳා පැවැත්ම: විවේචකයින් පවසන්නේ විවිධ බුද්ධිය බොහෝ විට අතිච්ඡාදනය වන අතර ඒවා එකිනෙකට රඳා පවතින බවයි. නිදසුනක් වශයෙන්, සංගීත බුද්ධියට ගණිතමය කුසලතා ද ඇතුළත් විය හැකි ය. මෙය යෝජිත බුද්ධි අතර සම්මතයන් බොඳ කරයි.

- ප්‍රායෝගික ක්‍රියාත්මක කිරීම: අධ්‍යාපනයේ MI න්‍යාය ක්‍රියාත්මක කිරීම අභියෝගාත්මක විය හැක. ඒ සඳහා සැලකිය යුතු සම්පත් සහ විෂයමාලා සහ ඇගයීම් ක්‍රමවල වෙනස්කම් අවශ්‍ය විය හැකි අතර, ඇතැම්හු එය කළ නොහැකි යැයි තර්ක කරති.
- සංස්කෘතික පක්ෂග්‍රාහීත්වය: MI න්‍යාය බුද්ධිය තක්සේරු කිරීමේ දී සහ නිර්වචනය කිරීමේ දී සංස්කෘතික පක්ෂග්‍රාහීත්වය සම්පූර්ණයෙන් ආමන්ත්‍රණය නොකළ හැකි අතර, පවතින පක්ෂග්‍රාහීත්වය දිගට ම පවත්වා ගත හැක.

සාරාංශය

බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය මානව හැකියාවන් පිළිබඳ වටිනා ඉදිරි දර්ශනයක් ඉදිරිපත් කරන නමුත් ආනුෂංගික සාක්ෂි නොමැතිකම, ප්‍රායෝගික ක්‍රියාවට නැංවීමේ අභියෝග සහ සංස්කෘතික පක්ෂග්‍රාහීත්වය පිළිබඳ සැලකිල්ල හේතුවෙන් විවේචනවලට මුහුණ දෙයි. අධ්‍යාපනය සහ වෙනත් සන්දර්භයන් තුළ එය යෙදවීමේ දී එහි ශක්තීන් සහ දුර්වලතා යන දෙකම සලකා බැලීම වැදගත් වේ.

අවසාන වශයෙන්, හොවාර්ඩ් ගාඩ්නර් විසින් හඳුන්වා දුන් බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය, මානව හැකියාවන් පිළිබඳ කුතුහලය දනවන ඉදිරි දර්ශනයක් ඉදිරිපත් කරයි. බුද්ධි ප්‍රමාණය (IQ) යන සම්ප්‍රදායික සංකල්පයෙන් ඔබ්බට ගිය කුසලතා සහ කුසලතා විවිධත්වය එය පිළිගනී. පුද්ගල වෙනස්කම් හඳුනා ගැනීම සහ සකස් කළ අධ්‍යාපනය සඳහා ඇති හැකියාව වැනි න්‍යායට එහි කුසලතා ඇතත්, එය විවේචනයට ලක් නොවීම සිදුනොවේ. ආනුෂංගික සාක්ෂි නොමැතිකම, ප්‍රායෝගික ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අභියෝග සහ සංස්කෘතික පක්ෂග්‍රාහීත්වය පිළිබඳ උත්සුකයන් එහි වලංගුභාවය සහ යෙදුම පිළිබඳ වලංගු ප්‍රශ්න මතු කරයි (සි(Z)යා-හුවා, 2008)

බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය අධ්‍යාපනඥයන් සහ මනෝවිද්‍යාඥයන් සඳහා මානව හැකියාවන්හි අගය කිරීමට වටිනා මෙවලමක් ලෙස සේවය කරයි. කෙසේ වෙතත්, එය මානව බුද්ධිය අවබෝධ කර ගැනීම සහ වර්ධනය කිරීම සඳහා මනා ප්‍රවේශයක් සහතික කිරීම

සඳහා අනෙකුත් අධ්‍යාපනික සහ මනෝවිද්‍යාත්මක රාමු සමඟ ඒකාබද්ධව විවේචනාත්මක ඇසකින් භාවිත කළ යුතුය. බුද්ධිය බහුවිධ සංකල්පයක් බව පිළිගනිමින් එහි ශක්තීන් සහ දුර්වලතා තුළනය කිරීම වඩාත් ඵලදායී හා සාධාරණ අධ්‍යාපනික භාවිතයන් කරා ගෙන යා හැකි ය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

- අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව. (2013). *අධ්‍යාපන මනෝවිද්‍යාව*. අතුරුගිරිය: රත්න පබ්ලිෂර්ස් ඇන්ඩ් ප්‍රින්ටර්ස් (පුද්ගලික) සමාගම.
- ඉයුජ්, වයි.යූ.ආර්.ටී. සහ පොලැටි, එස්., (2015). ශාස්ත්‍රීය ජයග්‍රහණ පිළිබඳ බහු බුද්ධි යෙදුම්වල සඵලතාවය: මෙටා විශ්ලේෂණය. *සමාජ අධ්‍යයන අධ්‍යාපන පර්යේෂණ සඟරාව*, 6 (1).
- ක්ලයින්, පී., (1997). බුද්ධියේ ගැටලු අටෙන් ගුණ කිරීම: ගාඩ්නර්ගේ න්‍යාය පිළිබඳ විවේචනයක්. *කැනේඩියන් අධ්‍යාපන සඟරාව*, 22, පිටු 377.
- ගාඩ්නර්, එච්., (1987). බහු බුද්ධිය පිළිබඳ න්‍යාය. *ඇනල්ස් ඔෆ් ඩිස්ලෙක්සියා*, 37, පිටු . 19-35.
- ගාඩ්නර්, එච්., සහ හැච්, ටී., (1989). බහු බුද්ධියේ න්‍යායේ අධ්‍යාපනික ඇඟවුම්. *අධ්‍යාපනික පර්යේෂක*, 18, පිටු 10 - 4.
- ගාඩ්නර්, එච්. (2000). මනස් රාමු. *බහු බුද්ධියේ න්‍යාය*. මූලික පොත්.ඉන්ක්, නිව්-යෝක් ප්‍රකාශකයෝ.
- ඩයස්මන්, සී., සහ වෝටර්ස්, ජේ., (2000), කුඩා ළමුන් තුළ අවකාශීය බුද්ධිය හඳුනා ගැනීම සහ සහාය දීම. *මුල් ළමාවියේ සමකාලීන ගැටලු*, 1, පිටු 299 - 313.
- ප්‍රේමවර්ධන, ටී.එම්. (2019). 21 වන සියවසේ සාර්ථකත්වයට මග. *හොවාර්ඩ් ගාඩ්නර්ගේ බහුවිධ බුද්ධි න්‍යාය*. විජේසූරිය ප්‍රකාශකයෝ.
- බණ්ඩාර, ආර්. ඒ. (2020). *මනෝවිද්‍යා මූලිකාංග*. කොළඹ: සමුද්‍රා පොත් ප්‍රකාශකයෝ.
- මේයර්, ජේ., (2008). *පුද්ගලික බුද්ධිය. පරිකල්පනය, සංජානනය සහ පෞරුෂය*, 27, පිටු 209 - 232.
- රගිම්, එම්., සහ කන්නාඩිසාඩෙන්, ජේ., (2010). ඉරාන ජාතිකයන්ගේ රචනා ලිවීමේ සහ තාර්කික සහ භාෂාමය බුද්ධියේ තාර්කික සම්බන්ධකවල ප්‍රමාණාත්මක භාවිතය. *සමාජ සහ වර්ග විද්‍යාව*, 5, පිටු 2012-2019.
- රයිට්ස්මන්, එල්., (1962). ඔවුන්ගේ ගුරුවරයාගේ අදහස්වල සිසුන්ගේ විනිශ්චයනීති නිරවද්‍යතාවය. *පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යාපන සඟරාව*, 30, පිටු 367-370.

- ලුනෙන්බර්ග්, එෆ්.සී. සහ ලුනෙන්බර්ග්, එම්.ආර්., (2014). පන්ති කාමරය තුළ බහුවිධ බුද්ධිය යෙදීම: ලිවීම ඉගැන්වීමේ නැවුම් බැල්මක්. *විද්වත් ශාස්ත්‍රීය බුද්ධිමය විවිධත්වය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සඟරාව*, 16(1).
- ලෙයි, ඩී., වෙන්ග්, ජේ., වෙන්, සී., හුඇන්ග්, කේ., සහ වොඋ, සී., (2021). ආයතනික සේවකයින්ගේ ඉගෙනුම් ජයග්‍රහණ සහ ඉගෙනුම් අභිප්‍රේරණය සඳහා බහුවිධ බුද්ධිය සමඟ ඉගැන්වීම පිළිබඳ සාකච්ඡාව. *මනෝවිද්‍යාවේ මායිම්*, පිටු 12.
- ස්ටොලර්, පී., සහ මැක්ෆී, ඒ., (2002). සංගීත තැග්ග සහ සංගීත බුද්ධිය සඳහා සමහර ඉදිරි දර්ශන. *සංගීත අධ්‍යාපනය පිළිබඳව මුනානාස සඟරාව*. පිටු 89-102.
- සයෝ-යාන්, එල්., (2009). ෂන්-ඉ පළාතේ කණ්ඩායම්වල විවිධ අයිතම වලින් ක්‍රීඩක ක්‍රීඩිකාවන්ගේ ශාරීරික-වලන බුද්ධිය පිළිබඳ සමීක්ෂණය සහ අධ්‍යයනය. *'හොන්ග් විශ්වවිද්‍යාලයේ සඟරාව*.
- සි(Z)යා-හුවා, ', (2008). විද්‍යාල පන්තියේ මාස්ටර්ගේ වැඩ සඳහා බහු බුද්ධියේ මාර්ගෝපදේශක වැදගත්කම පිළිබඳව. *ධීඅන්ජන් වෘත්තීය ආයතනයේ සඟරාව*.
- ෂකවුර්, එන්., බෙන්ඩනි, ආර්., ටෙයිමර්ටශ්,එම්., (2016). ස්ලැගි භාෂාමය බුද්ධිය සහ ශබ්ද කෝෂ අයිතම නැවත කැඳවීම අතර සම්බන්ධය පිළිබඳ ව. *අධ්‍යාපනය පිළිබඳ පර්යේෂණ අධ්‍යයන ජාත්‍යන්තර සඟරාව*, පිටු 6.
- මියර්, බී., (2018). ඉගැන්වීමේ සහ අධ්‍යාපනයේ බහුවිධ බුද්ධිය: ස්නායු විද්‍යාවෙන් උගත් පාඩම්. *බුද්ධිය සඟරාව*, 6 (3), පි.38.